

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็้มาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นที่ยอมรับว่า มีความสำคัญในฐานะที่เป็นสื่อกลางในการติดต่อและทำความเข้าใจระหว่างชนชาติต่าง ๆ และมีบทบาทต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยทั้งในด้านการศึกษา สังคม การค้า เศรษฐกิจ การเมือง การท่องเที่ยว ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และเทคโนโลยี รวมทั้งการศึกษาต่อในสาขาต่าง ๆ จากความสำคัญดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้บรรจุวิชาภาษาอังกฤษไว้ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ปีพุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายปีพุทธศักราช 2524

ดังนั้น จะเห็น ได้อย่างชัดเจนว่า ในปัจจุบันนี้ภาษาอังกฤษไม่เพียงแต่จะมีบทบาทสำคัญในการติดต่อสื่อสารระหว่างชนชาติเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ อีกด้วย เพราะเหตุนี้เองที่ทำให้แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (communicative approach) ได้เข้ามามีบทบาทต่อกระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในยุคนี้ ทั้งนี้เป็นเพราะแนวการสอนดังกล่าว เน้นการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นสำคัญ และเพื่อการนำภาษาไปใช้ในการสื่อความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อมรา แสงจันทร์ 2524: 11-12) ซึ่งสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนการสอนภาษาที่สอง หรือภาษาต่างประเทศในปัจจุบัน ในเชิงที่เน้นการเน้นความสามารถในการสื่อสาร ซึ่งรวมถึงความเหมาะสมและการยอมรับการใช้ภาษาในสถานการณ์ทางสังคม หรืออาจกล่าวได้ว่าเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสาร (communicative competence) นั้นเอง (Mary Finocchiaro 1982: 5)

เกี่ยวกับเรื่องความสามารถในการสื่อสารนี้ เมอร์ริลล์ สวีน (Merrill Swain 1984: 9-10) ได้แบ่งความสามารถในการสื่อสารดังกล่าวออกเป็น 4 ประการ ซึ่งสอดคล้อง

กับแนวความคิดของ ซันดร้า เจ ซาวิฌอง (Sandra J. Savignon 1983: 35-46) ดังนี้

1. ความสามารถด้านไวยากรณ์ (grammatical competence) หมายถึง ความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องตามหลักไวยากรณ์หรือตามหลักภาษาศาสตร์ หรือ ความสามารถทางด้านภาษาศาสตร์ (linguistic competence) เช่น เสียง (phonology) คำศัพท์ (vocabulary) ไวยากรณ์ (grammar) เป็นต้น

2. ความสามารถด้านสังคมภาษาศาสตร์ (sociolinguistic competence) หมายถึง ความเข้าใจระเบียบปฏิบัติทางสังคมของผู้ใช้ภาษาร่วมกันทั้งผู้สื่อสารและผู้รับสาร ซึ่งประกอบด้วยวัฒนธรรม ฐานะทางสังคม บทบาท เช่น ผู้พูดทราบว่าควรจะใช้ภาษาในลักษณะใดกับบุคคลประเภทใด จึงจะถูกต้องและเหมาะสมกับกาลเทศะ เป็นต้น

3. ความสามารถด้านกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างประโยค (discourse competence) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ของความสัมพันธ์ระหว่างประโยคตามหลักภาษา (cohesion) และความสัมพันธ์ระหว่างประโยคตามความหมาย (coherence) เช่น ผู้เรียนสามารถเข้าใจภาษาที่ปรากฏในแต่ละบริบท (context) สามารถเข้าใจความหมายของภาษานั้นได้ ตลอดจนสามารถโต้ตอบได้อย่างเหมาะสม และถูกต้องตามหลักภาษา เป็นต้น

4. ความสามารถในการใช้กลยุทธ์เพื่อการสื่อสาร (strategic competence) หมายถึงการที่ผู้พูดที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา (non-native speaker) สามารถที่จะดำเนินการสื่อสารต่อไปได้ท่ามกลางความเข้าใจอันดีระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง เช่น ผู้พูดสามารถที่จะหลีกเลี่ยงไปใช้คำพูดหรือประโยคที่ตนเองทราบ และแน่ใจแทนคำพูดหรือประโยคที่ตนเองไม่แน่ใจ หรืออาจใช้ท่าทางการแสดงออกโดยการเคลื่อนไหวศีรษะ มือ หรือร่างกาย (gesture) แทนคำพูด หรือผู้พูดอาจจะพยายามเลือกโครงสร้างประโยคอย่างง่าย ๆ (simple sentences) มาใช้อธิบายแทนคำพูดที่ผู้พูดต้องการที่จะกล่าวถึงแต่ผู้พูดไม่ทราบคำศัพท์ตัวมันตรง ๆ หรือไม่แน่ใจ เป็นต้น

จากความสามารถในการสื่อสารทั้ง 4 ประการที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าความสามารถทุกด้านเป็นสิ่งจำเป็นในการใช้ภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศในการติดต่อสื่อสาร แต่อย่างไรก็ตามเมื่อผู้สื่อสารหรือผู้พูดโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ผู้พูดไม่ใช่เจ้าของภาษา (non-native speaker) ตกอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่สามารถที่จะใช้ความรู้ความสามารถทางด้านภาษาศาสตร์ (linguistic competence) ความสามารถด้านสังคมภาษาศาสตร์ (sociolinguistic competence) หรือความสามารถด้านกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างประโยค (discourse competence) ได้อย่างดีพอ ภายใต้สถานการณ์เช่นนี้ ผู้สื่อสารจำเป็นที่จะต้องใช้ความสามารถในการใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสาร (strategic competence) เข้ามาช่วยในการสื่อสาร เพื่อให้การสื่อสารดังกล่าวมีความหมายมากยิ่งขึ้น และบรรลุวัตถุประสงค์ของผู้สื่อสารได้ตั้งใจเอาไว้แล้ว

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าความสามารถในการใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสารนี้ มีบทบาทสำคัญในการที่จะช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้พูดที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาและผู้ฟังดำเนินไปได้ด้วยดียิ่งขึ้น และประสบความสำเร็จลงได้ด้วยความเข้าใจอันดีร่วมกันระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง และเกี่ยวกับเรื่องความสามารถในการใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสารนี้ อีเลน ทาโรน (Elaine Tarone 1981: 286-287) ได้แบ่งกลวิธีเพื่อการสื่อสารของผู้พูดที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาออกเป็น 5 ประการ คือ

1. กลวิธีในการถอดความหมาย (strategy of paraphrasing) หมายถึง กลวิธีในการที่ผู้สื่อสารหรือผู้พูดใช้คำหรือ โครงสร้างประโยคที่มีความหมายใกล้เคียงกัน หรือ เกือบตรงกัน (approximation) ซึ่งง่ายกว่ามาใช้พูดแทนคำหรือ โครงสร้างประโยคที่ผู้พูดไม่แน่ใจว่าตนเองจะสามารถใช้ได้ถูกต้องหรือไม่ หรือในบางครั้งผู้พูดอาจจะพูดโดยการ สร้างคำขึ้นมาใหม่ (word coinage) เช่น ใช้คำว่า "airball" แทนคำว่า "balloon" เป็นต้น เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจตรงตามที่ต้องการ หรือผู้พูดอาจจะใช้การพูดอ้อมค้อม (circumlocution) แทน ซึ่งอาจจะเป็นการบรรยายถึงลักษณะ หรือองค์ประกอบของ สิ่งที่ต้องการที่จะกล่าวถึงก็ได้ โดยการใช้โครงสร้างประโยคอย่างง่าย ๆ เข้ามาช่วยในการบรรยาย แม้ว่าบางครั้งผู้พูดอาจจะพูดโดยใช้โครงสร้างประโยคที่ผิด ๆ ก็ตาม หรือผู้พูดอาจจะพูดโดยใช้โครงสร้างประโยคที่ซ้ำ ๆ กัน หรือใช้คำซ้ำ ๆ กัน (repetition)

ทั้งนี้ เพื่อให้การสื่อสารดังกล่าวดำเนินไปได้ และเป็นที่เข้าใจตรงกันระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง ซึ่งกลวิธีในการถอดความหมายนี้ เป็นกลวิธีในการสื่อสารแบบหนึ่งที่ผู้พูดมักจะนำมาใช้ในการสนทนาที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาของตนให้ได้อย่างถูกต้อง และไม่สามารถที่จะหาคำพูดที่ถูกต้องหรือเหมาะสมมาใช้ในการสื่อสารของตนได้

2. กลวิธีในการยืมภาษา (strategy of borrowing) หมายถึง กลวิธีที่ผู้พูดใช้โครงสร้างของประโยคแบบภาษาแม่ (mother tongue) ซึ่งโครงสร้างประโยคที่กล่าวถึงนี้เป็นลักษณะของการถ่ายโอนภาษา (language transfer) โดยผู้ฟังจะสังเกตเห็นได้หรือรับรู้ได้จากการวางตำแหน่งของคำ ตามโครงสร้างประโยคแบบภาษาแม่ที่ผู้พูดคุ้นเคยนั่นเอง บางครั้งผู้พูดอาจจะพูดโดยการแปลคำต่อคำ (literal translation) มาจากภาษาแม่ของตน ซึ่งกลวิธีต่าง ๆ ในการยืมภาษาที่ผู้พูดนำมาใช้ก็ต่อเมื่อผู้พูดไม่สามารถที่จะนำคำต่าง ๆ มาเรียบเรียงเข้าเป็นประโยค โดยการใช้โครงสร้างที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ของภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ ที่ผู้พูดนำมาใช้เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารได้อย่างดีพอ และนอกจากนี้แล้ว บางครั้งผู้พูดอาจจะใช้คำในภาษาแม่กับศัพท์ (language switch) ในบางคำที่ผู้พูดไม่ทราบคำศัพท์คำนั้น ๆ และยิ่งไปกว่านั้น ผู้พูดอาจจะสื่อสารโดยการใช้ภาษาแม่ทั้งหมดก็ได้เมื่อไม่มีทางเลือก (เกศสุดา รัชฎาวิชิตจรกุล 2530: 16)

3. กลวิธีในการขอความช่วยเหลือ (strategy of appealing for assistance) หมายถึง กลวิธีที่ผู้พูดขอความช่วยเหลือจากผู้ฟัง โดยการถามผู้ฟังในสิ่งที่ผู้พูดต้องการที่จะทราบ ซึ่งการถามดังกล่าวอาจจะได้แก่การถามคำศัพท์ที่ถูกต้องจากผู้ฟัง เช่น ผู้พูดอาจจะถามว่า "What is this?" หรือ "What called?" เป็นต้น

4. กลวิธีเพื่อการสื่อสารโดยไม่ใช้คำพูด (strategy of non-verbal communication) หมายถึง กลวิธีที่ผู้พูดสื่อสารโดยการแสดงท่าทางแทนคำพูด (mime) หรือการแสดงท่าทางประกอบคำพูดของตนเอง เพื่อให้ความหมายในคำพูดของตนชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งการแสดงท่าทางต่าง ๆ อาจมีได้ในหลายลักษณะด้วยกัน เช่น การแสดงออกทางสีหน้า (facial expression) การสบตา (eye contact) การเคลื่อนไหวศีรษะ มือ หรือร่างกาย (gesture) ซึ่งมักจะเน้นถึงเรื่องการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย การ

แสดงท่าทางต่าง ๆ เช่น การยกมือ การยกไหล่ การห่อปาก การเลิกคิ้ว การขมอขี้ไม่ การโคลงศีรษะไปมา การพยักหน้า เป็นต้น

5. กลวิธีในการหลีกเลี่ยง (strategy of avoidance) หมายถึง กลวิธีที่ผู้พูดนำมาใช้เพื่อแก้ปัญหาในระหว่างการสนทนา ซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจเป็นปัญหาที่เกิดจากความบกพร่องในการใช้ภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศในการสื่อสารของผู้พูดเอง ซึ่งผู้พูดอาจแก้ปัญหาดังกล่าวโดยการหลีกเลี่ยงหัวข้อของการสนทนา (topic avoidance) โดยการหันไปกล่าวถึงความคิดเห็นใหม่ เปลี่ยนหัวข้อสนทนาใหม่ ซึ่งเป็นเรื่องที่ผู้พูดทราบมากกว่า แน่ใจมากกว่า หรือถนัดมากกว่าแทนหัวข้อสนทนาเดิม และในบางครั้งผู้พูดอาจจะละทิ้งการสื่อสารเสียกลางคัน (message abandonment) เพราะผู้พูดไม่สามารถที่จะสนทนาในเรื่องเดิมต่อไปได้ และไม่สามารถที่จะหาหัวข้อใหม่มาใช้ในการสนทนาต่อไปได้อีกเช่นกัน ดังนั้นผู้พูดจึงอาจจะแก้ปัญหาโดยการหยุดชะงักการสนทนาไปเลยก็ได้

จากที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าความสามารถในการใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสารดังกล่าวอาจจะอยู่ในรูปแบบของการสื่อสารโดยใช้คำพูด (verbal communication) หรือการสื่อสารโดยไม่ใช้คำพูด (non-verbal communication) ก็ได้ ซึ่งเราจะสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ในชีวิตจริงการสื่อสารทั้งสองรูปแบบจะดำเนินควบคู่กันไปโดยไม่อาจจะแยกจากกันได้อย่างเด็ดขาด เพราะโดยธรรมชาติแล้ว มนุษย์จะไม่พูดโดยปราศจากการแสดงท่าทาง รวมทั้งการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายประกอบการพูดเลย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมนุษย์เป็นสิ่งที่มีชีวิตที่ต้องมีการเคลื่อนไหวตลอดเวลาทั้งตนเอง และเกี่ยวกับเรื่องการสื่อสาร โดยการใช้คำพูดและโดยไม่ใช้คำพูดนี้ ได้มีผู้ทำการศึกษาค้นคว้าและทำการวิจัยไว้เป็นหลักฐานมานานนับเป็นสิบปีแล้ว และต่างก็ได้ข้อสรุปที่ตรงกันว่า การสื่อสารโดยไม่ใช้คำพูดมีบทบาทและความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการสื่อสารโดยใช้คำพูดเลย นอกจากนี้แล้ว การสื่อสารโดยไม่ใช้คำพูด ยังให้ความหมายในการสื่อสารได้เช่นเดียวกับการสื่อสารโดยใช้คำพูดด้วย ดังเช่น เอ็ดเวิร์ด ฮอลล์ อ่างถึง โทมัส แอล แฮนซ์ (Edward Hall in Mark L. Knapp 198๒: 67) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องของการสื่อสารโดยการไม่ใช้คำพูด ฮอลล์ พบว่า ภาษาเงียบ (the silent language) ได้เข้ามามีบทบาทในการสนทนาอย่างมากอย่างไม่น่าเชื่อ และข้อสรุปนี้สอดคล้องกับการวิจัยของเรย์ แอล

เบิร์ดวิสเชิลล์ (Ray L. Birdwhistell 1970: 99) ซึ่งจากการสำรวจเบิร์ดวิสเชิลล์พบว่า พฤติกรรมในการสื่อสารซึ่งชาวอเมริกันใช้ในการสื่อสารระหว่างกันนั้น เบิร์ดวิสเชิลล์พบว่าชาวอเมริกันจะพูดคุยกันประมาณวันละ 10-11 นาที และมากกว่าร้อยละ 65 ของภาษาที่คนสนทนาใช้ในการติดต่อสื่อสารหรือสื่อความหมายระหว่างกัน เป็นภาษาที่สื่อสารกันโดยการไม่ใช้คำพูดและการวิจัยของเบิร์ดวิสเชิลล์ ยังสอดคล้องกับความคิดเห็นของรีเบคก้า เอ็มวาเล็ทท์ (Rebecca M. Valette 1977: 144-152) และดักลาส เอช บราวน์ (Douglas H. Brown 1980: 202) ซึ่งสรุปได้ว่า การสื่อสารโดยการไม่ใช้คำพูดจะได้ผลดีหรือไม่ดีการวิจัยใช้ทำทางต่าง ๆ ประกอบการพูด ก็มีความสำคัญเช่นเดียวกับกับความรู้เกี่ยวกับตัวภาษาที่ผู้พูดนำไปใช้เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร และเกี่ยวกับเรื่องนี้ เดล ไฮม์ส์ อ้างถึงในซีโอดอร์ วี ฮิกส์ (Dale Hymes in Theodore V. Higgs 1982: 58) ได้ให้ข้อคิดเห็นว่าการที่จะสื่อสารให้ได้ด้วยดีนั้น ผู้สื่อสารหรือผู้พูดนอกจากจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับตัวภาษาแล้ว ยังต้องเรียนรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทั้งทางด้านกฎเกณฑ์ของตัวภาษา และกฎเกณฑ์ทางสังคมที่ผู้ใช้ภาษาในสังคมนั้น ๆ ประพฤติปฏิบัติกันอยู่ เช่น การสัมผัส (touching) ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ระยะห่าง (distance) ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง การเคลื่อนไหวศีรษะมือ หรือร่างกาย (gesture) การแสดงออกทางสีหน้า (facial expression) เป็นต้น

ดังนั้น อาจจะกล่าวได้ว่าการใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสารเป็นรูปแบบของการสื่อสาร (communicative patterns) ที่สามารถสังเกตเห็นได้จากพฤติกรรมที่ผู้สื่อสาร หรือผู้พูดแสดงออกในขณะที่ทำการสื่อสาร ซึ่งในกระบวนการสื่อสารโดยทั่วไปแล้ว พฤติกรรมในการสื่อสารที่ปรากฏ ก็จะมีทั้งพฤติกรรมที่ปรากฏในขณะที่มีการสื่อสารโดยการไม่ใช้คำพูดและโดยการไม่ใช้คำพูด และพฤติกรรมในการสื่อสารที่ปรากฏทั้งสองรูปแบบนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของพี เอกแมน อ้างถึงใน มาร์ค แอล แคนพ์ (P. Ekman in Mark L. Knapp 1980: 11-15) ที่สรุปได้ว่า พฤติกรรมในการสื่อสารที่ปรากฏในขณะที่มีการสื่อสารระหว่างกันมี 2 รูปแบบ คือ พฤติกรรมในการสื่อสารโดยการไม่ใช้คำพูด และโดยการไม่ใช้คำพูด ซึ่งพฤติกรรมในการสื่อสารโดยการไม่ใช้คำพูดเป็นพฤติกรรมที่เกิดร่วมกับการใช้คำพูด และเป็นพฤติกรรมที่ทำหน้าที่อย่างผสมกลมกลืนกับพฤติกรรมในการสื่อสารโดยการไม่ใช้คำพูด โดยไม่สามารถแยกออกมาเป็นพฤติกรรมโดด ๆ ได้อย่างเด็ดขาด

เกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมในการใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสารนั้น อีเลน ทาโรน (Elaine Tarone 198๗: 417-431) ได้ทำการวิจัยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสารของผู้พูดที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา (non-native speaker) ซึ่งได้แก่นักเรียนที่พูดภาษาอังกฤษและภาษาสเปนเป็นภาษาที่สอง ทาโรน เลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นนักเรียนชาวตุรกี ชาวสเปน และชาวอังกฤษ ดำเนินการวิจัยโดยใช้รูปภาพเป็นแบบสอบถามและกำหนดให้นักเรียนชาวตุรกี และนักเรียนชาวสเปนพูดบรรยายรูปภาพเป็นภาษาอังกฤษและนักเรียนชาวอังกฤษพูดบรรยายรูปภาพเป็นภาษาสเปน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านพฤติกรรมในการใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสาร โดยการสังเกตพฤติกรรม โดยตั้งเกณฑ์ในการที่จะตัดสินว่า พฤติกรรมใดที่นักเรียนแสดงออกเป็นพฤติกรรมในการใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสาร (communicative strategies) ดังนี้

1. ผู้พูดแสดงความต้องการที่จะสื่อความหมาย X กับผู้ฟัง
2. ผู้พูดเชื่อว่าตนเอง ไม่มีความสามารถในการที่จะสื่อความหมาย X กับผู้ฟัง โดยการใช้โครงสร้างทางภาษาศาสตร์และทางสังคมภาษาศาสตร์ได้อย่างดีพอ
3. ผู้พูดเลือกที่จะใช้วิธีต่อไปในการสื่อความหมาย
 - 3.1 หลีกเลี่ยงโดยการไม่พยายามที่จะสื่อความหมาย X กับผู้ฟัง หรือ
 - 3.2 พยายามที่จะใช้วิธีอื่นเพื่อสื่อความหมาย X กับผู้ฟัง และผู้พูดจะไม่พยายามที่จะเปลี่ยนไปใช้วิธีในการสื่อความหมายแบบอื่น เมื่อผู้พูดพบว่าวิธีที่ตน ใช้อยู่นั้นสามารถที่จะสื่อความหมายได้อย่างชัดเจนพอ และผู้ฟังสามารถที่จะเข้าใจได้

จากผลการวิจัยพบว่า ในขณะที่นักเรียนบรรยายรูปภาพอยู่นั้น นักเรียนได้แสดงความสามารถที่จะสื่อความหมายโดยการพูดโดยใช้คำหรือโครงสร้างประโยคอย่างง่าย ๆ ที่นักเรียนทราบแทนคำหรือโครงสร้างประโยคที่นักเรียนไม่ทราบ หรือบางครั้งนักเรียนอาจสร้างคำขึ้นมาใหม่แทนหรือใช้คำในภาษาแม่กับศัพท์ที่นักเรียนไม่ทราบ หรือแสดงพฤติกรรมโดยการไม่ใช้คำพูดแทนคำพูด เมื่อนักเรียนไม่สามารถที่จะหาคำพูดเพื่อนำมาใช้สื่อความหมายได้ เช่น แสดงการปรบมือ แทนการพูดคำว่า "clap hands" เป็นต้น

จากการศึกษาค้นคว้า และจากงานวิจัยต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษามาแล้ว พบว่า ในกระบวนการสื่อสารนั้น การรู้จักใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสาร เป็นปัจจัยที่สำคัญมากในการที่จะช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังดำเนินไปได้ด้วยดี เมื่อผู้พูดตกอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่มีความสามารถในการที่จะใช้ความรู้ด้านภาษาศาสตร์ และด้านสังคมภาษาศาสตร์ ได้อย่างดีพอในการสื่อสาร โดยใช้ภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาแม่ของตน และจากประเด็นนี้เองที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมในการใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสาร โดยการใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางของเด็กนักเรียนไทย ทั้งนี้เพราะภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาต่างประเทศได้เข้ามามีบทบาทในวงการการศึกษาของไทยเราเป็นเวลานานแล้ว จนอาจกล่าวได้ว่าเด็กนักเรียนไทยที่ผ่านการเรียนรู้ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ขึ้นมาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ได้ผ่านการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษมาแล้วทุกคน นอกจากนี้ยังไม่เคยมีงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องรูปแบบของพฤติกรรมในการใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสารของเด็กนักเรียนไทยในประเทศไทยมาก่อนเลย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเพื่อติดตามผลดูว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งจัดได้ว่าเป็นระดับชั้นเรียนที่สูงที่สุดในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ผ่านการเรียนรู้ในวิชาภาษาอังกฤษมามากที่สุด และนานที่สุด จะแสดงพฤติกรรมในการใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสารออกมาในรูปแบบใดและมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้แล้วผู้วิจัยยังสนใจศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมในการใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสารในวิชาภาษาอังกฤษ ระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ว่ามีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้นำผลงานการวิจัยที่ได้ ไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งปรับปรุงใหม่ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดเอาไว้ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีพุทธศักราช 2524 ในข้อที่ว่า เพื่อให้นักเรียนได้มีพัฒนาการในด้านความรู้ และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ถูกต้องอย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมตามกาลเทศะ (กรมวิชาการ 2530: 24) และเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาอังกฤษใหม่มีประสิทธิภาพและคุณภาพเท่าเทียมกัน ทั้งในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมในการใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสาร (communicative strategic behaviors) วิชาภาษาอังกฤษระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของการวิจัย

จากผลการวิจัยของเฮร์เบิร์ต เซลิเกอร์ อ้างถึงใน อีเลน ทาโรน (Herbert Seliger in Elaine Tarone 1981: 285-288) และผลการวิจัยของเดบอราห์ ไพรเนียน อ้างถึงใน คลอส แฟร์ช และกาเบรียล แคสเปอร์ (Deborah Piranian in Claus Farch and Gabriele Kasper 1983: 70) ซึ่งให้ข้อสรุปที่สอดคล้องกันว่านักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้ภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารมากกว่า สามารถที่จะใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสารได้ดีกว่านักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้ภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารน้อยกว่า และจากผลการวิจัยของณมาศ รัตน์ปรีดากุล (2523 : 77) ที่พบว่านักเรียนในโรงเรียนเอกชน มีประสบการณ์ในการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษมากกว่านักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล ทั้งนี้เพราะโรงเรียนเอกชนเริ่มสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่นั้นประถมศึกษาตอนต้น ในขณะที่โรงเรียนรัฐบาลเริ่มสอนภาษาอังกฤษในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหรือประถมศึกษาปีที่ 4 ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานเพื่อการวิจัยว่า

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเอกชนสามารถ แสดงพฤติกรรมในการใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสาร (communicative strategic behaviors) วิชาภาษาอังกฤษได้ดีกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนรัฐบาล

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรนักเรียนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร

2. การวิจัยครั้งนี้ไม่คำนึงถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ที่อาจเกี่ยวข้องกับกลุ่มประชากรนักเรียน ทางด้านเพศ วัย ระดับสติปัญญา และความสนใจพิเศษ

3. การบันทึกและการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมในการใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสาร โดยการใช้คำพูดและโดยการใช้คำพูดในครั้งนี้จะนับเฉพาะพฤติกรรมที่ปรากฏในขณะที่นักเรียนพูดบรรยายรูปภาพ และในขณะที่ผู้วิจัยกำลังเก็บรวบรวมข้อมูลด้านพฤติกรรมในแต่ละระยะ ในช่วงเวลาประมาณ 2 เดือน ที่กระทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเท่านั้น ไม่นับรวมถึงพฤติกรรมเพื่อการสื่อสารโดยทั่วไป

4. กลวิธีเพื่อการสื่อสาร โดยการใช้คำพูดและโดยการใช้คำพูดที่ผู้วิจัยศึกษาในครั้งนี้เป็นกลวิธีเพื่อการสื่อสารที่ใช้โดยผู้พูดที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา (non-native speaker)

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. พฤติกรรมในการใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสาร หมายถึง วิธีการที่ผู้พูดแสดงออกให้เห็นถึงความพยายาม หรือความตั้งใจของผู้พูด ในการที่จะสื่อความหมายกับผู้ฟังให้ได้ตรงตามความต้องการของผู้พูด เมื่อผู้พูดอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่สามารถจะใช้ภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศในการสื่อสารในสถานการณ์จริงได้อย่างดีพอ ดังนั้น เพื่อให้การสื่อสารดังกล่าวดำเนินไปได้ด้วยดี และบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ผู้พูดต้องการ ผู้พูดจึงแสดงความพยายามในการใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสารต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการสื่อสาร โดยการใช้คำพูด (verbal communication) และการสื่อสารโดยการใช้คำพูด (non-verbal communication) เช่น การแสดงออกทางสีหน้า (facial expression) การแสดงท่าทางต่าง ๆ (mime) เป็นต้น ประกอบกันไป เพื่อช่วยให้การสื่อสารในสถานการณ์ดังกล่าวมีความหมายชัดเจนตรงตามความต้องการของผู้พูด

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่หก หมายถึง นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนกศิลป์ภาษา ในปีการศึกษา 2532

3. โรงเรียนรัฐบาล หมายถึง โรงเรียนที่สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร และโรงเรียนเอกชน หมายถึง โรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับกระทรวงศึกษาธิการ ในการที่จะปรับปรุงคุณภาพของการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนเอกชน
2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ในการที่จะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมในด้านที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียน ได้มีโอกาสฝึกฝนการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารให้มากยิ่งขึ้น
3. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนภาษาอังกฤษ ในการที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนในปัจจุบัน ให้สอดคล้องกับแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ในด้านการพัฒนาความสามารถทางการสื่อสารของนักเรียน ทั้งทางด้านความสามารถในการสื่อสารโดยใช้คำพูด (verbal communication) และการสื่อสารโดยการไม่ใช้คำพูด (non-verbal communication)